

Social- og Integrationsministeriet
6. december 2012

Høringsnotat om

Forslag til Lov om ændring af lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., lov om social pension og lov om individuel boligstøtte (Frivillig overgang til førtidspension efter lov om social pension)

Indledning

Den 12. oktober 2012 blev udkast til Forslag til Lov om ændring af lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., lov om social pension og lov om individuel boligstøtte (Frivillig overgang til førtidspension efter lov om social pension) sendt i høring.

Lovforslaget har været sendt til høring hos Ankestyrelsen, Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg, ATP, DA, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Handicaporganisationer, Det Centrale Handicapråd, DI, Foreningen af Førtidspensionister, Foreningen af socialchefer i Danmark, Foreningen af Statsforvaltningsdirektører, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Forsikring og Pension, KL, Kommunernes Revision, Ældre Sagen, LO, Rådet for Socialt Udsatte, Udbetaling Danmark og Ældremobiliseringen.

Lovforslaget har endvidere været optaget på høringsportalen.

Der er modtaget svar fra:

Ankestyrelsen, Danske Handicaporganisationer (DH), Forsikring og Pension, KL, Kommunernes Revision, Ældre Sagen, Ældremobiliseringen og Udbetaling Danmark.

Social- og Integrationsministeriet har herudover modtaget bemærkninger fra Landsforeningen LEV og Arbejdsskadeforeningen.

Forsikring og Pension samt Kommunernes Revision givet udtryk for, at de ikke har bemærkninger til lovforslaget.

Nedenfor gennemgås og kommenteres de modtagne høringsvar:

Ældre Sagen

Ældre Sagen giver udtryk for, at foreningen som udgangspunkt er positiv overfor, at forslaget medfører økonomiske forbedringer for nogle af de førtidspensionister, der bliver omfattet af den ændrede regulering af en række ydelser, som følge af skattereformen. Ældre Sagen bemærker, at der - for de førtidspensionister, der med fordel kan vælge af overgå til førtidspension efter ny ordning - vil være tale om en mærkbar forbedring. Ældre Sagen finder, at den valgte model for forbedring af pensionerne er relativt kompliceret for den enkelte pensionist, og at det ikke er indlysende, at valgmodellen er den bedst egnede til at sikre den sociale balance.

Ældre Sagen bemærker, at den enkelte pensionist bliver stillet over for et kompliceret valg, fordi det ikke alene har betydning for pensionens størrelse, men også for en række andre sociale ydelser, fx boligstøtte og varmehjælp, og fordi der ikke alene er tale om konsekvenser her og nu, men helt frem til folkepensionen.

Ældre Sagen bemærker endvidere, at den enkelte pensionist efter lovgivningen alene ydes vejledning ud fra konkrete og aktuelle forhold og ikke egentlig rådgivning. Ældre Sagen finder, at nogle pensionister på den baggrund kan træffe en forkert beslutning.

Ældre Sagen finder endvidere, at det er vigtigt, at der også ydes en generel vejledning om lovforslagets mulige fremtidige konsekvenser af at overgå til førtidspension efter lov om social pension, herunder en understøttelse af mulighederne for at beregne konkrete ændringer i førtidspensionistens fremtidige situation. Ældre Sagen opfordrer til, at det beregningsværktøj, som Udbetaling Danmark udvikler, stilles generelt til rådighed, således at fx organisationer mv. har mulighed for at give vejledning/rådgivning ud fra forskellige regnemodeller.

Ældre Sagen giver udtryk for, at det ikke er hensigtsmæssigt, at en del af vejledningen ydes af Udbetaling Danmark og en del af vejledningen ydes af kommunen. Ældre Sagen finder, at borgeren må have krav på en samlet vejledning, når de stilles over for et kompliceret valg.

Ældre Sagen bemærker endvidere, at det er vigtigt, at de borgere, der ønsker det, får vejledningen skriftligt, herunder en samlet rapport fra de "pensionsberegnerne", som Udbetaling Danmark stiller til rådighed, og at pensionisten bør have krav på erstatning, hvis pensionisten lider tab, som følge af fejl eller mangler i den vejledning, der er ydet i forbindelse med valget.

Ældre Sagen er ikke overbevist om, at der kan ydes tilstrækkelig vejledning inden for den afsatte ramme på 18 mio. kr.

Kommentar:

Ved udarbejdelse af lovforslaget har der været særligt fokus på Udbetaling Danmarks og kommunernes forpligtelse til at vejlede borgere omfattet af lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. i forbindelse med borgerens eventuelle frivillige overgang til førtidspension efter lov om social pension. Det gælder både for så vidt angår den konkrete individuelle vejledning på baggrund af aktuelle forhold og den overordnede generelle vejledning.

Det bemærkes, at der er tale om et frivilligt valg, som den enkelte førtidspensionist er ansvarlig for.

Social- og Integrationsministeriet er enig i, at det er hensigtsmæssigt, at den beregner, der skal udvikles af Udbetaling Danmark, også kan anvendes af brugerorganisationer m.fl.

Som det fremgår af lovforslaget, skal Udbetaling Danmark og kommunen på hver sit myndighedsområde give pensionisten en overordnet generel vejledning om, hvilke muligheder for tillæg og ydelser pensionisten i fremtiden vil blive afskåret fra ved at overgå til førtidspension efter lov om social pension, ligesom førtidspensionisten overordnet skal vejledes generelt om de muligheder for tillæg og ydelser, som en førtidspensionist efter lov om social pension har mulighed for at modtage. Beskrivelsen af vejledningsforpligtelsen er i øvrigt uddybet i lovforslagets specielle bemærkninger på grundlag af de modtagne høringsvar.

Endelig bemærkes, at det er den enkelte pensionist, der tager beslutningen om overgang til førtidspension efter lov om social pension, og at hverken Udbetaling Danmark eller den enkelte kommune kan pålægges erstatningsansvar som følge af at førtidspensionisten fortryder sit valg. Myndigheden kan alene pådra-

ge sig ansvar for forkert vejledning efter dansk rets almindelige erstatningsregler, således som de er fastlagt gennem retspraksis.

Ældremobiliseringen

Ældremobiliseringen giver udtryk for, at foreningen finder det positivt, at en række førtidspensionister kan få bedre vilkår, hvis de er i stand til at træffe et rationelt valg på baggrund af relevant oplysning.

Ældremobiliseringen giver endvidere udtryk for, at det ikke er hensigtsmæssigt, at en del af vejledningen ydes af Udbetaling Danmark og en del af vejledningen ydes af kommunen, og at der ikke gives vejledning, der tager højde for mulige fremtidige forhold.

Endvidere peger Ældremobiliseringen på, at der for 65 og 66-årige er forskellige regelsæt i forhold til ret til personligt tillæg til varmeudgifter og helbredstillæg, afhængigt af, om man overgår til folkepension fra førtidspension efter den gamle ordning eller efter den nye ordning.

Ældremobiliseringen henstiller, at vejledning i forbindelse med eventuel overgang til førtidspension efter lov om social pension samles i kommunen, og at vejledningen også omfatter fremtidige forhold, især konsekvenserne ved overgang til folkepension.

Kommentar:

Det er korrekt, at førtidspensionister, der har fået tilkendt førtidspension eller invaliditetsydelse før den 1. januar 2002, og som umiddelbart inden folkepensionsalderen modtager førtidsbeløb, invaliditetsbeløb eller erhvervsudygtighedsbeløb, bevarer retten til disse tillæg som 65- og 66-årig. Der er ligeledes fortsat ret til et tilkendt bistands- og plejetillæg efter den gamle ordning efter overgang til folkepension. Ved frivillig overgang til førtidspension efter lov om social pension bliver konsekvensen, at retten til fortsat at modtage disse tillæg efter overgang til folkepension bortfalder.

Folkepensionister har ret til personligt tillæg, varmetillæg, helbredstillæg m.v. uanset om de er overgået til folkepension fra den gamle eller den nye førtidspensionsordning.

For så vidt angår bemærkninger om vejledningen af pensionisten henvises til kommentarerne ovenfor.

Danske Handicaporganisationer (DH)

DH finder det positivt, at førtidspensionister på gammel ordning får mulighed for at skifte over til den ny ordning. Dog mener DH ikke, at der med dette forslag skabes social balance i skattereformen, da det langt fra vil være en fordel for alle at overgå til førtidspension efter ny ordning.

DH giver udtryk for bekymring for, om den meget store vejledningsopgave kan blive løftet i tilfredsstillende grad henset til, at den enkeltes borgers økonomi er sammensat på mange forskellige måder – ligesom der kan være forskel på, hvilke handicapkompenserende ydelser pensionisten er berettiget til. DH giver endvidere udtryk for, at den enkelte pensionist skal sikres tilstrækkelig og kvalificeret rådgivning, tilpasset den enkelte borgers forudsætninger for at forstå konsekvenserne og dermed kunne træffe den rigtige beslutning.

DH bemærker endvidere, at der må sikres en koordinering og overensstemmelse mellem rådgivningen fra kommunerne og Udbetaling Danmark, og at det må pålægges Udbetaling Danmark at medsende en beregning af økonomiske fordele og ulemper baseret på den enkeltes forhold, når Udbetaling Danmark

skal orientere om muligheden for at overgå til ny førtidspension, og at der vejledes om borgerens fremtidige situation.

DH bemærker endvidere, at der er tale om en for kort periode til at træffe beslutning om en eventuel overgang til pension efter lov om social pension, og at perioden bør være minimum 12 måneder.

DH giver udtryk for, at det bør være muligt at vende tilbage til den gamle pensionsordning, hvis vejledning og rådgivning ikke har været korrekt.

DH giver endvidere udtryk for, at en del personer med handicap ikke har mulighed for at kommunikere skriftligt eller digitalt. DH mener derfor, at det ikke er tilstrækkeligt at informere skriftligt, ligesom det også er nødvendigt at yde støtte til anmodning, hvis den skal foregå skriftligt eller digitalt.

DH giver endelig udtryk for, at der er behov for at få fremlagt, hvilke forudsætninger der ligger til grund for vurderingen af, at 32 pct. af førtidspensionisterne vil overgå til ny ordning.

Kommentar:

Der er tale om, at førtidspensionister på gammel ordning får et tilbud om frivillig overgang til førtidspension efter lov om social pension. Pensionisten får mulighed for inden for en 7 måneders periode at anmode om overgang til førtidspension efter lov om social pension.

Pensionister, som ikke har mulighed for at kommunikere skriftligt eller digitalt, kan få hjælp hertil i kommunerne, jf. den almindelige opgavefordeling mellem kommunerne og Udbetaling Danmark.

Set i forhold til de omkostninger, der vil være forbundet med at gennemføre og medsende en beregning af økonomiske fordele og ulemper til alle førtidspensionister på gammel ordning, vurderes dette ikke at være hensigtsmæssigt.

Der kan i øvrigt henvises til kommentarerne ovenfor.

Lovforslagets økonomiske konsekvenser skal i lighed med sædvanlig praksis forhandles med kommunerne.

Landsforeningen LEV

LEV giver udtryk for, at nærværende lovforslag ikke ændrer på LEV's opfattelse af, at skattereformen har en uanstændig skæv social profil. LEV bemærker, at praktisk talt ingen fra gruppen af borgere med udviklingshæmning ser ud til at have fordel af overgang fra gammel til ny ordning.

LEV finder, at en henvendelse til alle førtidspensionister om muligheden for at overgå til førtidspension efter ny ordning – også til de pensionister, som ikke har interesse i at skifte – vil medføre en risiko for, at nogle vælger at overgå til ny ordning uden at have søgt rådgivning eller uden at have forstået den rådgivning, de har modtaget. LEV finder, at denne situation vil være aldeles uacceptabel. LEV foreslår derfor, at der stilles en række krav til den rådgivning som Udbetaling Danmark og kommunerne skal give.

LEV bemærker, at der er tale om en alt for kort periode til at træffe beslutning om en eventuel overgang til pension efter lov om social pension, og at perioden bør være minimum 12 måneder.

LEV giver endelig udtryk for, at der er behov for at få fremlagt, hvilke forudsætninger der ligger til grund for vurderingen af, at 32 pct. af førtidspensionisterne vil overgå til ny ordning. LEV bemærker, at lovforslaget burde være forsynet med en række beregningseksempler på individniveau, hvor man havde udfol-

det konsekvenserne ved overgang for førtidspensionister i forskellige livssituationer.

Kommentar:

Det bemærkes, at hverken kommunerne eller Udbetaling Danmark i henhold til lovforslaget skal yde rådgivning – men de skal vejlede grundigt om konsekvenserne af at skifte til den nye ordning.

Der skal sendes en orientering til alle modtagere af førtidspension på den gamle ordning, da det ikke på forhånd er muligt at vurdere, om der er personer, som det ikke vil kunne betale sig for, at overgå til den nye ordning.

Der kan i øvrigt henvises til kommentarerne ovenfor.

Arbejdsskadeforeningen

Arbejdsskadeforeningen finder, at muligheden for overgang til førtidspension efter lov om social pension ikke bør begrænses til 31. december 2012.

Arbejdsskadeforeningen peger på, at ikke alle førtidspensionister omfattet af gammel ordning vil kunne opfylde betingelserne for ret til førtidspension efter ny ordning, og at førtidspensionisten kan risikere at få frakendt førtidspensionen efter ny ordning.

Arbejdsskadeforeningen finder, at vejledning af førtidspensionister om fordele og ulemper ved overgang til førtidspension efter lov om social pension er meget vigtig. Især er det vigtigt med saglig og rigtig information, når pensionisten ikke får mulighed for at fortryde sit valg.

Kommentar:

Det kan oplyses, at førtidspensionister overgår til den ny ordning med virkning fra den 1. i den måned, der følger efter den nærmeste måned efter anmodningen er indgivet. Pensionisten bliver herved omfattet af de vilkår og rettigheder, der gælder efter lov om social pension. Der skal ikke i forbindelse med overgang til den nye ordning tages stilling til, om pågældende opfylder betingelserne for førtidspension i den nye ordning.

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at en førtidspensionist, der vælger at overgå til ny ordning, som udgangspunkt kun kan frakendes førtidspensionen, hvis arbejdslevnen fx efterfølgende er forbedret væsentligt i forhold til det tidspunkt, hvor pensionisten overgår til at være omfattet af lov om social pension.

Ankestyrelsen

Ankestyrelsen bemærker generelt, at det efter Ankestyrelsens opfattelse er vigtigt, at de borgere, der ønsker vejledning, får en konkret og individuel vejledning, så den enkelte får hjælp til at overskue, hvilke konsekvenser det vil have for den pågældende frivilligt at overgå til førtidspension efter lov om social pension. Ankestyrelsen giver udtryk for, at lovforslaget formentlig kommer til at indebære en stor vejledningsindsats for Udbetaling Danmark og kommunerne.

Herudover bemærker Ankestyrelsen, at det bør fremgå af den skriftlige meddelelse fra Udbetaling Danmark til pensionisten, at borgeren har mulighed for at henvende sig til Udbetaling Danmark eller kommunen for at få vejledning. Ankestyrelsen anbefaler også, at pensionisten bliver oplyst om, at der ikke er mulighed for at fortryde overgangen til førtidspension efter lov om social pension.

Endelig henleder Ankestyrelsen opmærksomheden på uklarheder i lovforslagets bemærkninger om, fra hvilket tidspunkt pensionisten afskæres fra muligheden for at fortryde sin anmodning om overgang til førtidspension efter lov om social pension.

Kommentar

Social- og Integrationsministeriet er enige i Ankestyrelsens forslag om, at borgeren får skriftlig meddelelse om muligheden for at anmode Udbetaling Danmark og kommunen om vejledning, og at pensionisten bliver oplyst om, at der ikke er mulighed for at fortryde anmodningen om overgang til førtidspension efter lov om social pension.

Der er foretaget en række præciseringer i lovforslaget på de områder, hvor Ankestyrelsen har peget på, at der er uklarheder.

Udbetaling Danmark

Udbetaling Danmark finder af administrative grunde, at det foreslåede tidspunkt for orienteringen af førtidspensionisterne med fordel kan rykkes, så der først orienteres ved udgangen af maj måned. Dermed undgås det, at mange pensionister retter henvendelse til Udbetaling Danmark og kommunerne forud for, at muligheden for at vælge overgang til ny førtidspension træder i kraft.

Udbetaling Danmark bemærker, at der som følge af forskelle i ydelsesstruktur i førtidspension efter gammel og ny ordning er tale om et komplekst valg og dermed også et stor vejledningsopgave for Udbetaling Danmark.

Udbetaling Danmark bemærker endvidere, at der er tale om en kompleks vejledningsopgave i samarbejde med kommunerne, og at der i lovforslaget savnes en henvisning til Udbetaling Danmark lovens § 3 om helhedsorienteret vejledning.

Efter Udbetaling Danmarks opfattelse er de administrative omkostninger, der følger af lovforslaget, underestimeret.

Udbetaling Danmark tager forbehold for Udbetaling Danmarks bestyrelses eventuelle bemærkninger.

Kommentar:

Tidspunktet for, hvornår Udbetaling Danmark senest skal give modtagere af førtidspension og modtagere af invaliditetsydelse skriftlig meddelelse om ret til overgang til retten til førtidspension efter lov om social pension, er ændret i lovforslaget til "senest den 31. maj 2013", jf. lovforslagets § 5, stk. 1.

I lovforslagets § 5, stk. 2, er det indføjet, at Udbetaling Danmark og kommunen på hver sit myndighedsområde skal vejlede førtidspensionister, der anmoder herom, om konsekvenser ved at overgå til førtidspension efter lov om social pension. Vejledningen skal gives på baggrund af pensionistens konkrete og aktuelle forhold.

I lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 2.6 er det tilføjet, at det forudsættes, at Udbetaling Danmark og kommunen inden for hver deres myndighedsområde giver pensionisten en overordnet generel vejledning om, hvilke muligheder for tillæg og ydelser pensionisten i fremtiden vil blive omfattet af ved at overgå til førtidspension efter lov om social pension. Udbetaling Danmark og kommunerne kan fx indgå en aftale om i fællesskab at give en sådan overordnet generel vejledning til de personer, der er omfattet af gammel ordning.

Herudover er det i de specielle bemærkninger til § 5, stk. 3, bl.a. tilføjet, at forpligtelsen til at give en generel vejledning på sit eget myndighedsområde supplerer bestemmelsen i § 3 i lov om Udbetaling Danmark og § 5 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Det bemærkes, at lovforslagets økonomiske konsekvenser skal forhandles med kommunerne.

KL

KL har i sit høringssvar afgivet en lang række bemærkninger, som fortrinsvis er af teknisk, administrativ og fortolkningsmæssig karakter. Endvidere opridses en række problemstillinger, der skal vejledes om i forbindelse et eventuelt valg af overgang fra førtidspension efter lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v.

KL tager forbehold for de kommunaløkonomiske konsekvenser af lovforslaget. Efter KL's opfattelse medfører lovforslaget en omfattende mervejledning i kommunerne og dermed væsentligt forøgede administrative udgifter udover de forudsatte i lovforslaget.

KL forbeholder sig ret til at fremkomme med supplerende bemærkninger efter en politisk behandling af forslaget.

Kommentar:

Det kan oplyses, at der er foretaget en række tekniske præciseringer i lovforslaget på grundlag af KL's høringssvar.

Det bemærkes, at lovforslagets økonomiske konsekvenser skal forhandles med kommunerne.